

MASTITIS

**MONITOROWANIE ZDROWOTNOŚCI WYMION
W OPARCIU O WYNIKI OCENY WARTOŚCI UŻYTKOWEJ BYDŁA**

POLSKA FEDERACJA HODOWCÓW BYDŁA I PRODUCENTÓW MLEKA

Zachęceni dużym zainteresowaniem wśród hodowców, kontynuujemy opracowywanie i wydawanie materiałów szkoleniowo-informacyjnych. Mają one na celu przybliżenie i wyjaśnienie przydatności wyników oceny wartości użytkowej w produkcji mleka i hodowli bydła mlecznego.

Z problemem wysokiego poziomu komórek somatycznych boryka się większość producentów mleka. Nie wszyscy jednak wiedzą jak pomocne w monitorowaniu, profilaktyce i leczeniu mastitis mogą być wyniki oceny wartości użytkowej.

Wykorzystaliśmy uwagi naszych czytelników zgłoszone do poprzedniej edycji broszury „Mastitis”, dodaliśmy nowości, które w międzyczasie wprowadziliśmy i po raz kolejny, w ulepszonej nieco wersji chcemy naszym Hodowcom pokazać, jak postąpić z wynikami oceny zawartymi w Raportach Wynikowych oraz naszym nowym programie do zarządzania stadem SOL – STADO ONLINE.

Mamy nadzieję, że wskazując możliwości wykorzystania wyników oceny wartości użytkowej do poprawy efektów produkcyjnych i ekonomicznych w stadach krów mlecznych, zachęcimy właścicieli tych stad, w których ocena wartości użytkowej jest już prowadzona, do szerszego korzystania z jej wyników. Liczymy też, że wskazując korzyści płynące z wykorzystania wyników oceny zachęcimy do jej podjęcia tych Hodowców, którzy jeszcze z niej nie korzystają.

Dział Oceny
Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka

POSTAW NA ZYSK

zwalczając mastitis przy pomocy **OCENY UŻYTKOWOŚCI**

Zyskasz:

- poprawę opłacalności produkcji oraz większy zysk ekonomiczny;
- oszczędności na kosztach leczenia;
- pakiet informacji na temat stanu zdrowia krów;
- możliwość poprawy wydajności i jakości mleka;
- profesjonalne doradztwo, min. w zakresie higieny wymienia i pozyskiwania mleka;
- instruktaż prawidłowego pobrania próbek mleka do badań mikrobiologicznych.

LICZBA KOMÓREK SOMATYCZNYCH A STRATY MLEKA

2,5% strat mleka
za każde 100 000 komórek
ponad 200 000/ml

Przykład:

liczbie komórek wynoszącej 500 000/ml mleka zbiorczego towarzyszą straty 7,5% mleka.

MASTITIS

Zapalenie wymienia, to obok problemów z rozrodem największy i najbardziej kosztowny problem w hodowli bydła mlecznego.

Co kryje się pod pojęciem **MASTITIS?**

Zapalenie wymienia jest chorobą produkcyjną, która powoduje ogromne straty w hodowli krów mlecznych.

Mastitis, to nic innego jak stan zapalny gruczołu mlekowego, spowodowany głównie przez drobnoustroje, które zasiedlają wymię, ręce dojarza, aparat udojowy, środowisko.

STAN KLINICZNY

objawowy

Chorobę w stanie klinicznym stosunkowo łatwo zauważyć: wymię może być zaczerwienione, twarde i obrzękłe, natomiast w mleku występują charakterystyczne kłaczkę, czasami krew. Temu stanowi towarzyszy znaczące podwyższenie liczby komórek somatycznych.

STAN PODKLINICZNY

bez objawów zewnętrznych

W stanie podklinicznym nie ma widocznych zmian w mleku i na wymieniu.

Charakteryzuje się podwyższoną liczbą komórek somatycznych w mleku.

CZY WIESZ, ŻE...

75% OGÓLNYCH KOSZTÓW WYSTĘPOWANIA MASTITIS GENERUJĄ STANY PODKLINICZNE?

MASTITIS w Twoim stadzie to **OGROMNE KOSZTY** poprzez:

- spadek wydajności;
- konieczność wprowadzenia antybiotykoterapii;
- pogorszenie jakości mleka;
- wzrost kosztów leczenia;
- zwiększone brakowanie;
- większa antybiotykowrażliwość bakterii.

PAMIĘTAJ!

Najlepszym sposobem wykrywania zapaleń wymion, a także zapobiegania rozprzestrzenianiu się choroby w stadzie jest analiza Raportów Wynikowych:

- **STADO (RW-1)**
- **PRÓBA (RW-2)**
- **WARTOŚĆ HODOWLANA (RW-7)**
- **SOMATYKA (RW-8)**

*oraz analiza wyników stada w programie **SOL STADO ONLINE**.*

KOSZTY ZWIĄZANE Z MASTITIS

KOSZTY BEZPOŚREDNIE

są łatwe do oszacowania i przede wszystkim zauważalne przez producenta mleka:

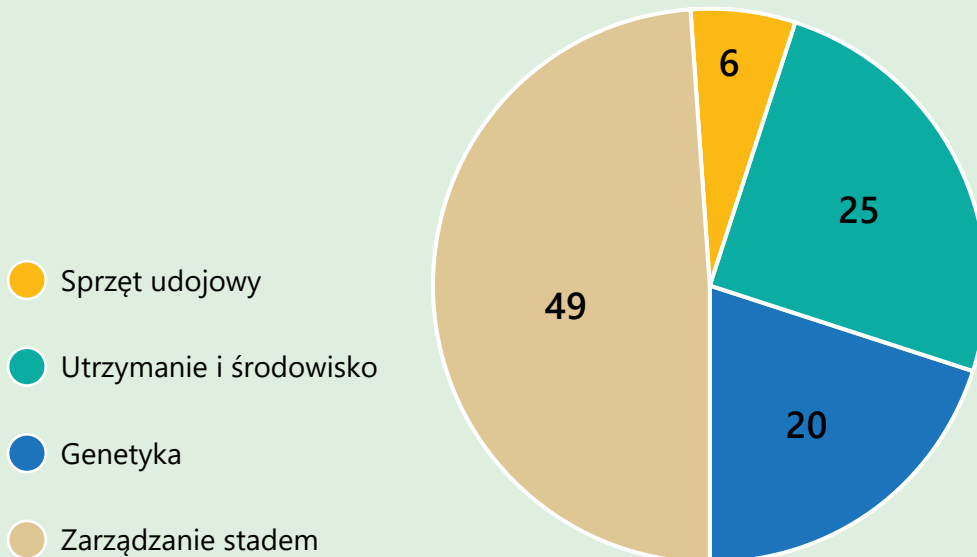
- wyłączenie mleka karencyjnego;
- koszty usługi lekarsko-weterynaryjnej;
- koszty leków;
- koszty pracy właściciela.

KOSZTY POŚREDNIE

zwykle mają większą wartość i są przez producentów często pomijane:

- obniżenie wydajności;
- wzrost ryzyka brakowania;
- pogorszenie płodności;
- wzrost kosztów remontu stada.

CZYNNIKI WARUNKUJĄCE ROZWÓJ ZAKAŻENIA I ZAPALENIA WYMIENIA U KRÓW

STRATY W STADZIE Z *MASTITIS SUBCLINICA*

Stado 33 krowy o przeciętnej wydajności 7 400 kg mleka

400 tys./ml – obniżenie wydajności o **5%**

*(370 kg mleka mniej / krowa)
(12 210 kg mleka mniej / stado)*

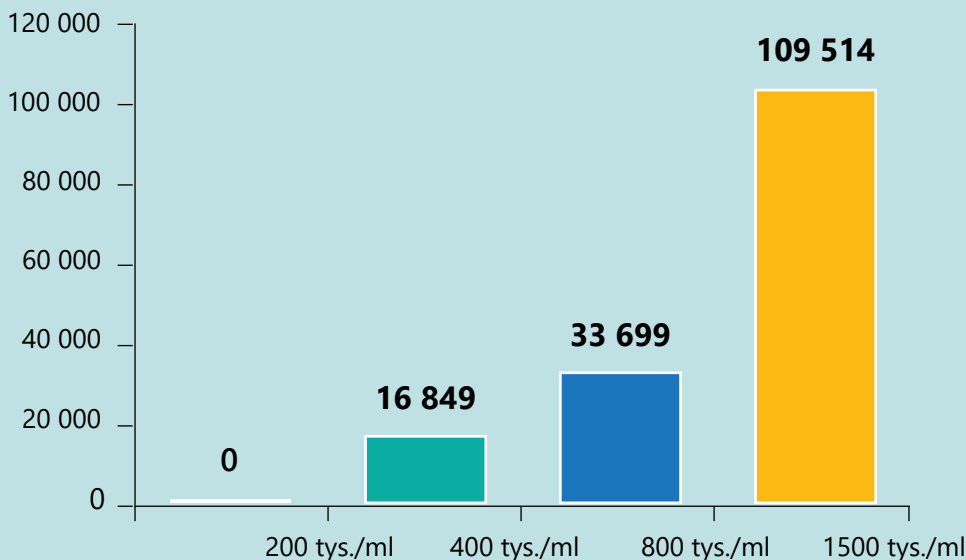
800 tys./ml – obniżenie wydajności o **10%**

*(740 kg mleka mniej / krowa)
(24 420 kg mleka mniej / stado)*

1 500 tys./ml – obniżenie wydajności o **32,5%**

*(2405 kg mleka mniej / krowa)
(79 365 kg mleka mniej / stado)*

Stado przez cały okres laktacji **244 200 kg / 336 966 zł**
(przy cenie mleka 1,38 zł za litr)

LKS, czyli liczba komórek somatycznych w mleku z całego wymienia, to najczęściej stosowana miara oceny stanu zdrowotnego wymienia.

Przyjmuje się, że:

LKS < 200 tys./ml: zdrowa krowa

LKS > = 200 tys./ml: krowa może być chora

PAMIĘTAJ!

Dokonywana w ramach oceny użytkowości analiza występowania mastitis oparta jest wyłącznie na liczbie komórek somatycznych (LKS) stwierdzonej w próbkach mleka, pochodzących z próbnego doju ze wszystkich ćwiartek wymienia razem.

W związku z tym, nie należy rezygnować z bieżącej (pomiędzy próbnymi dojami) diagnostyki, w tym TOK – Terenowego Odczynu Komórkowego, gdyż TOK daje nam informację o mleku ćwiartkowym.

RAPORT STADO (RW-1)

W tym raporcie są wyniki dla całego stada zbiorczo i przeciętnie

WYNIKI PRÓBNYCH UDOJÓW

	16/12/14	17/01/11	17/02/14	17/03/14	17/04/13	17/05/16	17/06/16	17/07/10	17/09/13	17/10/10	17/11/13	17/12/11
lkd	84	79	85	88	92	92	91	91	95	93	96	99
dl	192	185	164	158	168	181	200	197	196	193	197	192
ml	26.8	27.1	27.9	28.7	31.3	27	31.9	29.1	28.4	28.2	28.8	29.3
% tl	4.44	4.56	3.93	4.11	3.75	4.33	3.63	3.69	4.02	4.12	4.6	3.83
% bi	3.5	3.45	3.46	3.42	3.35	3.38	3.22	3.25	3.41	3.57	3.49	3.55
% kaz	2.74	2.68	2.7	2.67	2.6	2.65	2.52	2.56	2.68	2.83	2.73	2.79
wks	408	673	358	371	363	559	300	340	467	325	219	323
moczn	264	221	199	188	170	316	191	198	201	216	193	250

WKS – przeciętna liczba komórek somatycznych w stadzie w dniu próby. Wyliczana jest w oparciu o liczbę komórek somatycznych i ilość udojonego mleka dla każdej krowy indywidualnie. Tak zwana „średnia ważona”. Wartość podawana jest w tysiącach w mililitrze.

Jak interpretować wyniki?

- < **200** stan zdrowotny wymion w stadzie jest dobry;
- > **200** stado zaczyna przynosić straty z tytułu mastitis;
- > **400** nie mniej niż co dziesiąta ćwiartka w stadzie dotknięta jest mastitis.

Czy Hodowca może porównywać wartość WKS z wynikiem z mleczarni?

NIE, PONIEWAŻ:

- WKS jest prawidłowa dla dnia wykonywania próbnego doju, niekoniecznie w dniu pobierania prób z mleczarni;
- WKS jest wartością wyliczoną, a nie wynikiem z próby zbiorczej;
- przy skrajnie wysokich wartościach komórek somatycznych (powyżej 10 mln) do obliczeń WKS przyjmuje się wartość max. odczytywaną przez aparaturę, czyli 10 mln;
- w zbiorniku prawie nigdy nie znajduje się to samo mleko, które udojono na próbnym doju:
 - separowanie mleka od krów chorych;
 - w zbiorniku gromadzi się mleko z doby lub dwóch, tymczasem próbny dój obejmuje często tylko ranny lub wieczorny dój.

RAPORT STADO (RW-1)

Informacje zawarte w tej tabeli umożliwiają zorientowanie się, co do liczby krów z podwyższoną LKS. Możemy również prześledzić zmiany LKS na przestrzeni ostatnich 3 m-cy (6 m-cy w przypadku metody A8).

WYNIKI W TRZECH OSTATNICH PRÓBACH

mc	Liczba krów						
	doj	zas	ch	w przedziałach kom. somat.			
				<=200	>200 <=400	>400 <=1000	>1000
12	99	8	0	69	9	12	9
11	96	11	0	77	3	11	5
10	94	11	0	62	12	12	7

Ostatnie trzy miesiące, w których wykonane były próbne doje.

Liczba wszystkich krów, które w dniu próbnego doju były obecne w stadzie (również chore i bez mleka z innych powodów) i nie były zasuszone.

Liczba krów zasuszonych.

Liczba krów chorych.

Liczba krów z podziałem na liczbę komórek somatycznych w ostatniej próbie w zakresach:
poniżej 200 tys.
200 do 400 tys.
400 do 1000 tys.
powyżej 1000 tys.

RAPORT PRÓBA (RW-2)

W tym raporcie są wyniki dla każdej krowy indywidualnie

LP	Krowa Ojciec	Urodzona Wyc./Ost. pokr.	Wyniki próbnych udójów													Wydajność			Zda- rzenia
				12/14	01/11	02/14	03/14	04/13	05/16	06/16	07/10	09/13	10/10	11/13	12/11				
1	PL-0051792 7708 6 DOLA ks. WSTĘPNA	Ur. 2007 okmw. 350 L8 W.17-01-16	ml	ZAS	ZAS	32.9	29.8	26.8	22.7	*32.8	26.2	25.6	*15.1	18.3	17.4	dd	329	305	
			%tł			3.84	5.02	4.31	4.67	4.59	4.28	4.18	3.98	4.27	4.13	kg ml	8 366	7 938	
			%bi			3.16	2.89	3.91	3.80	3.79	3.65	3.63	3.68	3.95	3.97	kg tł	309	292	
			%kaz			2.47	2.22	2.46	2.46	2.39	2.31	2.71	2.88	3.13	2.78	% tł	3.69	3.68	
			%lak			5.00	4.69	4.88	4.84	4.67	4.74	4.47	4.28	4.32	4.37	kg bi	272	255	
			%sm			12.60	13.24	12.49	11.93	11.81	11.91	12.09	11.75	13.06	12.43	% bi	3.25	3.21	
			mocz.			137	141	161	287	161	135	159	138	164	207	kg sm	1 031	976	
			ks				157	69	115	189	51	154	130	203	245	244	% sm	12.32	12.30
tł/bi				1.22	1.74	1.18	1.04	1.08	1.18	0.97	0.8	0.98	1.02						

KS – informacja o KKS w 1 ml mleka, wartość wyrażona w tysiącach.

ZAMAWIASZ e-RAPORTY? Dostajesz więcej!

Dla hodowców zamawiających e-raporty dołączana jest lista krów, które w bieżącej próbie miały więcej niż 200 tys. komórek somatycznych

LP	Krowa	Numer oborowy	KS
1	PL-005048085262	TEKLA	649
2	PL-005167166002	KAJA	1789
3	PL-005189178427	JASNA	407
4	PL-005229748559	SORBONA	319
5	PL-005239537372	KAROTKA	708
6	PL-005315740993	DIANA	2228

RAPORT WARTOŚĆ HODOWLANA (RW-7)

W tym raporcie są indeksy i wartości hodowlane dla wszystkich krów, które te wartości miały wyliczone

Wprawdzie zdrowie wymion w niewielkim stopniu zależy od genów, w porównaniu z pozostałymi czynnikami, ale pamiętaj, że im wyższa (powyżej 100) jest wartość hodowlana dla zawartości komórek somatycznych w mleku (WH_KSOM), tym skłonność do przenoszenia wysokich komórek na potomstwo jest niższa.

Lp	Krowa	Nrob.	Indeksy								WH cech produkcyjnych				WH cech pokroju				Uwagi
			PF	PI_PROD	PI_POKR	Prc	Psm	Pnr	Pw	WH_KSOM	Indeks prod.	kg ml	tłuszcz	białko	rc	nr	og	powt	
			gPF		PI_PŁOD	NPj	NPk	PP	OMC	WH_DŁUG		powt.	kg/%	kg/%	sm	wy	kol.		
1	PL-0051340227193 ZORZA 1	00352	139	129	129 106	123 105	118 105	114 102	128 103	119 107	121	1 630 0.760	44.4 -0.26	38.3 0.16	112 113	109 122	121	0.410 3	M
2	PL-005361292958 HELGA 5	00249	129	127	115 106	101 102	116 105	111 113	113 115	109 104	119.1	439 0.740	56.3 0.50	31.4 0.32	110 111	110 112	117	0.380 5	
3	PL-005417263444 BIELA 1	00198	129	120	125 102	122 105	115 98	112 88	124 92	110 106	93.9	848 0.740	37.9 0.04	28.0 0.19	113 115	114 120	119	0.410 5	M
4	PL-005417262195 LAMA 26	00165	128	126	118 97	103 99	109 93	109 92	120 96	114 105	110.5	1 244 0.750	37.7 -0.16	36.4 0.21	111 114	112 119	115	0.410 5	M
5	PL-005419237979 SABA	00032	124	123	107 108	96 105	102 107	107 110	107 112	107 105	103.7	600 0.760	42.9 0.23	30.04 0.27	107 107	111 109	104	0.410 2	MS

12

WH_KSOM – wartość hodowlana dla zawartości komórek somatycznych w mleku.

RAPORT SOMATYKA (RW-8)

W tym raporcie są wszystkie krowy, u których zarejestrowano istotne informacje o liczbie komórek somatycznych

Krowy drukowane są w trzech grupach:
NOWE ZACHOROWANIA | CHRONICZNIE CHORE | WYLECZONE

Wszystkie krowy, które w poprzedniej próbie miały ks ≤ 200, a w bieżącej ks > 200

Krowa					Wyniki próbnych udojów												
l. prób z k. somatycznymi (w tys.):					01/19	02/16	03/16	04/21	05/18	06/22	07/20	08/10	09/13	10/11	11/16	01/11	
≤200	>200	>400	>1000														
NOWE ZACHOROWANIA																	
1	PL-005232327994				ml	67.3	57	59.3	46.6	48.8	40.01	44.9	36.7	25.1	15.1	ZAS	55.3
	LASKA	lak. 5	dd. 21		ks	10	9	10	13	72	18	27	21	132	541		12
	10	0	1	0	%udz.	0.03	0.04	0.03	0.03	0.19	0.04	0.07	0.06	0.19	0.43		0.05

Wszystkie krowy, które w bieżącej i poprzedniej próbie miały ks > 200

Krowa					Wyniki próbnych udojów												
CHRONICZNIE CHORE																	
1	PL-005315740993				ml	16	14.4	14	ZAS	ZAS	ZAS	30	28.8	19.6	22.7	21.2	25.3
	DIANA	lak. 2	dd. 168		ks	1004	823	790				598	299	3108	566	0	2228
	1	0	4	3	%udz.	6.01	2.00	1.67				3.31	3.18	21.68	5.86		29.91

Wszystkie krowy, które w poprzedniej próbie miały ks > 200, a w bieżącej ks ≤ 200

Krowa					Wyniki próbnych udojów												
WYLECZONE																	
1	PL-005246813155				ml	21	16.9	18.2	15.3	19	15.4	15.8	14.1	14.1	12.3	ZAS	ZAS
	FIGA 6	lak. 3	dd. 244		ks	0	969	381	1697	418	500	1 929	307	390	190		
	1	3	3	2	%udz.		1.36	0.38	1.32	0.43	0.40	1.83	0.32	0.31	0.17		

Numer i nazwa krowy.

Numer i dni laktacji.

Policzone dla każdej krowy indywidualnie, ile razy w ciągu ostatnich 12-tu próbnych dojów miała:

poniżej 200 tys.,
 pomiędzy 200-400 tys.,
 pomiędzy 400-1000 tys.,
 powyżej 1000 tys.,
 komórek somatycznych w 1 ml mleka.

Kg mleka określone w trakcie próbnego doju, przeliczone na dobę.

Procentowy udział komórek somatycznych w stadzie. Dla każdej krowy indywidualnie wyliczony, z uwzględnieniem ilości udojonego mleka, udział komórek somatycznych w mleku zbiorczym.

Komórki somatyczne w tys./ml określone w próbie mleka, pobranej w trakcie próbnego doju. Zawartość komórek powyżej 200 tys. – zaznaczona wytłuszczonym drukiem.

Program SOL to coś więcej, niż aplikacja do przeglądania wyników oceny:

- to narzędzie, które wspomaga efektywne zarządzanie stadem bydła;
- dzięki programowi uzyskasz nie tylko możliwość szybkiego wyszukiwania zwierząt i wszystkich informacji o nich, ale także tworzenia własnych zestawień, szeregowania zwierząt np. wg LKS, organizowania pracy dzięki kalendarzowi, czy rejestrowania zdarzeń (np. podanie leków);
- wykazy z programu możesz pobrać w plikach .pdf, .xls oraz .csv!

LKS w ostatniej i poprzedniej próbie

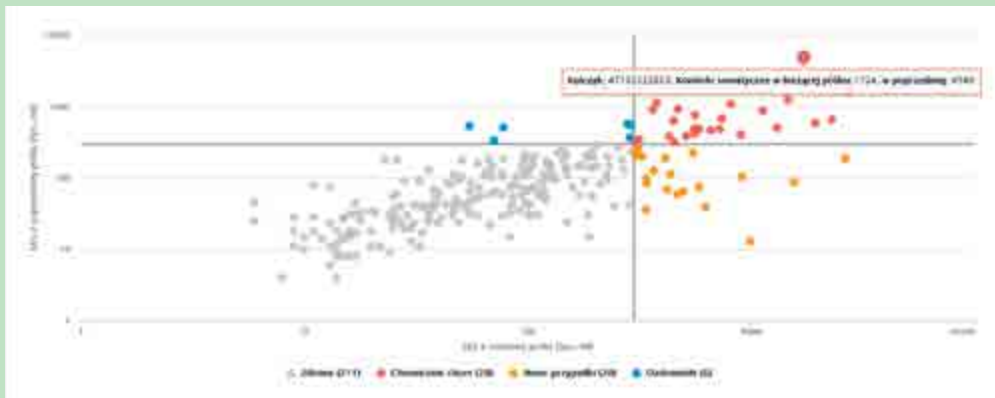
STADO ONLINE

Szybka analiza:

- po najechnaniu na kropkę wyświetla się numer krowy i liczba komórek somatycznych, a po kliknięciu program wyświetla jej kartę, gdzie znajdują się szczegółowe informacje (m.in. wyniki wszystkich prób, karta zdrowia);
- użytkownik może ustawić próg LKS, który jest wartością krytyczną w jego gospodarstwie.

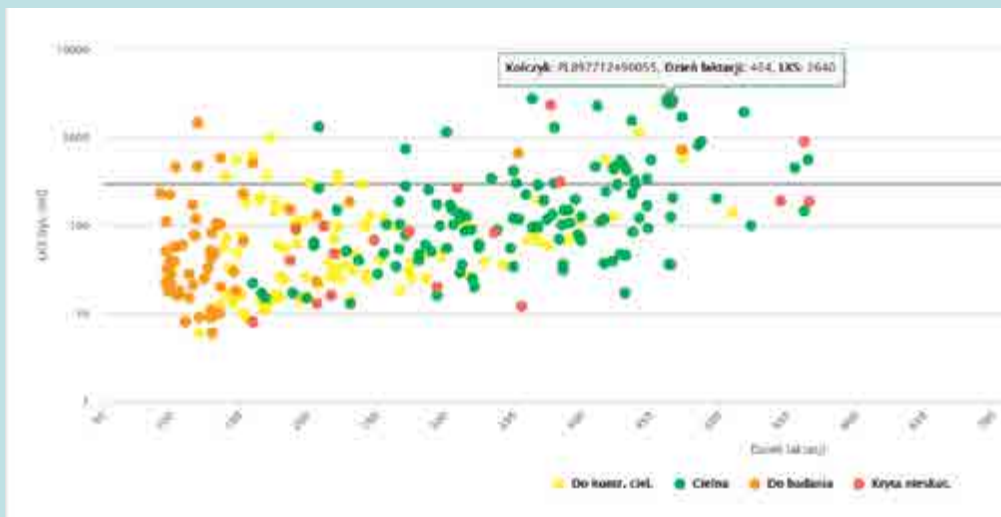
Wykres zestawia wyniki z aktualnej i poprzedniej próby. Krowy są oznaczone kolorami według statusu zdrowotnego.

Aktualna wydajność, LKS i rozród

STADO ONLINE

Trzy parametry na jednym wykresie – status reprodukcyjny, liczba komórek somatycznych i wydajność z ostatniego doju:

Próg alarmowy dla LKS

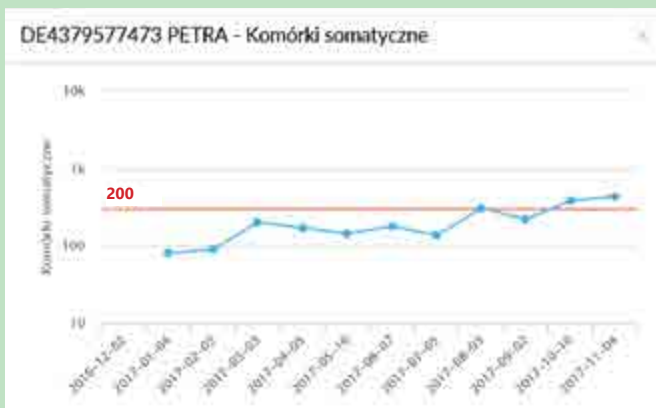
Szeregowanie zwierząt za pomocą jednego kliknięcia na nagłówki wybranej kolumny!

Kolejny	Nr stomány	Nazwa	Nr laktacji	Data wydojenia	Status reprodukcyjny	LKS w próbce (juzym)
PL097712+0001-1	81	SANDRA 1	3	2017-01-30	Cieżna	2 771
PL097712+0002-1	83	LEONA 2	4	2016-10-22	Cieżna	2 640
PL097712+0019-1	86	WALLA 2	3	2017-01-17	Kryta nieskał	2 556
PL097712+0011-1	74	BERTHA	10	2016-10-14	Cieżna	2 307
PL097712+0049-1	417	TRAUKE	7	2016-08-29	Cieżna	1 943
PL097712+0081-1	433	WOLGA	6	2016-10-13	Cieżna	1 724
PL097712+0182-1	117	BANKA 10	3	2016-11-19	Cieżna	1 561
PL097712+0448-1	219	RUMBA 12	8	2017-10-02	Do budowania	1 472

Analiza wyników każdej krowy indywidualnie

STADO ONLINE

W programie SOL można analizować wyniki dla całego stada, jak i dla każdej krowy indywidualnie. Można dzięki temu prześledzić np. skuteczność terapii antybiotykowej.

Korzystając z Modułu ZDROWIE można rejestrować podanie leków, a program przypomni o zwierzętach, które są w okresie karencji, kończą go lub zaczynają.

SOL umożliwia także zapisywanie przypadków wystąpień mastitis (i innych schorzeń), dzięki czemu może utworzyć zestawienie częstości występowania chorób.

PAMIĘTAJ!

JEDNORAZOWY WZROST LKS może być spowodowany niewłaściwą, najczęściej zbyt wysoką, temperaturą otoczenia (wentylacja), niesprawną aparaturą udojową, zmianą paszy, zaniedbaniem ze strony obsługi, czy też lekkim niewychwyconym zapaleniem wymienia.

SYSTEMATYCZNY WZROST LKS z miesiąca na miesiąc, wskazuje najprawdopodobniej na bagatelizowanie stanów podklinicznych zapalenia wymienia, niewidocznych gołym okiem, co prowadzi do rozprzestrzeniania się choroby w stadzie.

CIĄGLE UTRZYMUJĄCY SIĘ WYSOKI POZIOM LKS świadczy o zaniedbaniu i braku opieki weterynaryjnej, a przede wszystkim o braku działań profilaktycznych w stadzie.

JAK PRAKTYCZNIE WYKORZYSTAĆ WYNIKI OCENY WARTOŚCI UŻYTKOWEJ BYDŁA W ZAPOBIEGANIU LUB W WALCE Z ZAPALENIAMI WYMION

1.

***Na bieżąco śledzić wartość WKS na raporcie STADO (RW-1)
– przeciętną liczbę komórek somatycznych w stadzie.***

Istotna jest wartość dla ostatniego próbnego doju świadcząca o występowaniu problemu z zapaleniami. Nie mniej ważne jest śledzenie trendów i tendencji na przestrzeni czasu (ostatnich 12-tu próbnych dojów) uwzględniające wpływ pór roku i umożliwiające zdefiniowanie problemu mastitis w stadzie.

2.

***Nawet przy niskiej wartości WKS obowiązkowo należy analizować wyniki
w trzech ostatnich próbach.***

Może się zdarzyć, że przy niskiej przeciętnej WKS, w stadzie występują krowy problemowe, zbagatelizowanie których spowoduje rozprzestrzenianie się stanów zapalnych. Uwagę należy zwrócić na trzy ostatnie kolumny, tzn. liczbę krów z komórkami powyżej **200 tys.**, a w szczególności na te z wartością powyżej **1 000 tys.**

WYNIKI W TRZECH OSTATNICH PRÓBACH (RW-1)

mc	Liczba krów						
	doj	zas	ch	w przedziałach kom. somat.			
				<=200	>200 <=400	>400 <=1000	>1000
02	94	10	2	35	5	15	32
01	88	16	0	42	3	13	27
12	90	19	0	36	7	13	31

19

3.

***Analizować raport PRÓBA (RW-2) pod kątem zawartości komórek somatycznych,
zwłaszcza jeżeli na raporcie STADO (RW-1), w tabeli „wyniki w trzech ostatnich
próbach” wykazane są krowy o LKS >200 tys.***

JAK PRAKTYCZNIE WYKORZYSTAĆ WYNIKI OCENY WARTOŚCI UŻYTKOWEJ BYDŁA W ZAPOBIEGANIU LUB W WALCE Z ZAPALENIAMI WYMION

4.

Zamówić raport SOMATYKA (RW-8)

Analizując ten raport można:

- ocenić skuteczność leczenia, analizując sztuki z grupy *chronicznie chore* i pilnując tych z grupy *wyleczone*;
- wykonać badanie przy pomocy płytki, które pozwoli zdiagnozować chorą ćwiartkę. Przed podjęciem leczenia powinna zostać pobrana próbka mleka do badania laboratoryjnego celem określenia rodzaju bakterii i poznania skutecznego antybiotyku;
- wyłączyć z doju krowy, których wpływ na LKS w zbiorniku jest wysoki, znacznie poprawiamy parametry sprzedawanego mleka. Zdarza się, że tylko kilka krów jest odpowiedzialnych za wysoki, nawet powyżej 50 % wzrost LKS w zbiorniku;
- wyłapać sztuki ze skłonnościami do zapaleń oraz słabo reagujących na leczenie i uwzględnić je przy brakowaniu w stadzie.

JAK PRAKTYCZNIE WYKORZYSTAĆ WYNIKI OCENY WARTOŚCI UŻYTKOWEJ BYDŁA W ZAPOBIEGANIU LUB W WALCE Z ZAPALENIAMI WYMION

5.

Zamówić raport WARTOŚĆ HODOWLANA (RW-7)

Przy brakowaniu krów w stadzie oraz doborze buhajów powinno się uwzględniać wartość hodowlaną dla zawartości komórek somatycznych w mleku (WH_KSOM) oraz poziom komórek somatycznych (LKS) u przodków w linii żeńskiej. Nie należy jednak przeceniać skuteczności tego działania ze względu na to, że współczynnik odziedziczalności dla zdrowotności wymion i liczby komórek somatycznych w mleku jest niski (wynosi ok. 0,1).

6.

Korzystać z programu SOL STADO ONLINE, zawierającego wyniki Oceny Wartości Użytkowej Bydła.

To działanie zastępuje realizację wszystkich poprzednich punktów.

PRAKTYCZNE PRZYKŁADY WYKORZYSTANIA WYNIKÓW OCENY WARTOŚCI UŻYTKOWEJ BYDŁA (OWUB)

OBORA 1

WYNIKI PRÓBNYCH UDOJÓW (raport STADO)

	17/01/18	17/02/21	17/03/17	17/04/19	17/05/23	17/06/17	17/07/18	17/08/18	17/09/19	17/10/18	17/11/17	18/01/17
lkd	115	95	97	74	69	70	67	61	54	57	56	53
dl	161	168	195	227	245	254	246	267	288	291	316	355
ml	28.5	27.7	27.2	24.8	22.7	22.8	22.6	22	21.1	18.8	18.5	16.4
% tl	4.21	4.3	4.25	4.35	4.34	3.99	4.03	4.06	4.18	4.14	4.38	4.4
% bi	3.43	3.42	3.41	3.54	3.37	3.32	3.33	3.34	3.49	3.47	3.49	3.63
% kaz	2.66	2.67	2.64	2.78	2.64	2.6	2.58	2.59	2.69	2.69	2.75	2.81
wks	801	844	861	1 205	1 049	879	1 255	1 462	1 146	1 662	1 309	1 502
moczn	260	232	248	291	338	252	313	303	337	319	252	302

Bez analizowania dalszych wyników dla komórek somatycznych, tylko na podstawie stale bardzo wysokiej ich liczby wiadomo, że to stado jest bardzo zaniedbane pod kątem zdrowotnym i wymaga natychmiastowej interwencji lekarza weterynarii.

WYNIKI W TRZECH OSTATNICH PRÓBACH (raport STADO)

mc	Liczba krów						
	doj	zas	ch	w przedziałach kom. somat.			
				<=200	>200 <=400	>400 <=1000	>1000
01	54	3	0	11	8	14	17
11	56	1	0	24	3	8	17
10	59	0	2	22	4	8	19

Ponad 70% krów ma chore wymię (kolumny od >200 do >1000)

PRAKTYCZNE PRZYKŁADY WYKORZYSTANIA WYNIKÓW OCENY WARTOŚCI UŻYTKOWEJ BYDŁA (OWUB)

OBORA 2

WYNIKI PRÓBNYCH UDOJÓW (raport STADO)

	17/03/23	17/04/27	17/05/21	17/06/23	17/07/23	17/08/25	17/09/23	17/10/24	17/11/19	17/12/22	18/01/25	18/02/17
lkd	28	29	29	26	28	25	26	29	29	28	21	25
dl	134	159	150	164	170	181	165	178	204	203	190	180
ml	23.8	27.8	22.6	25	24.5	24.4	26.2	22.8	22.2	22.6	24.3	28.9
% tl	4.3	4.37	4.38	3.86	4.09	3.66	3.93	3.94	4.48	4.27	4.39	3.83
% bi	3.49	3.51	3.59	3.3	3.34	3.29	3.41	3.29	3.41	3.29	3.41	3.64
wks	417	792	1013	535	940	713	797	440	472	347	192	261

Wyraźnie widać poprawę sytuacji w ostatnich miesiącach, z ponad miliona komórek w maju, doprowadzono stado do niespełna 300 tys. w lutym.

23

WYNIKI W TRZECH OSTATNICH PRÓBACH (raport STADO)

mc	Liczba krów						
	doj	zas	ch	w przedziałach kom. somat.			
				<=200	>200 <=400	>400 <=1000	>1000
12	25	6	0	19	1	3	2
11	21	9	1	16	1	3	0
10	28	4	1	17	2	5	4

Przy nie najgorszym wyniku dla stada jednak pięć krów (aż 1/5 stada) ma bardzo wysoką zawartość komórek somatycznych przekraczającą 400 tys.

PRAKTYCZNE PRZYKŁADY WYKORZYSTANIA WYNIKÓW OCENY WARTOŚCI UŻYTKOWEJ BYDŁA (OWUB)

OBORA 2

INFORMACJE ZAWARTE W RAPORCIE SOMATYKA

Krowa					Wyniki próbnych udojów												
I. prób z k. somatycznymi (w tys.):					01/23	02/27	03/21	04/23	05/23	06/25	07/23	08/24	09/19	10/22	11/25	12/17	
<= 200	> 200	>400	>1000														
NOWE ZACHOROWANIA																	
1	PL-005239537372				ml				23.5	31.6	30	28	27.1	28.2	31.6	34.2	
	JADZIA		lak. 1	dd. 231	ks				149	242	234	106	101	497	216	708	
	6	0	2	0	%udz.				0.54	1.84	1.29	1.10	0.97	6.39	7.29	12.85	
CHRONICZNIE CHORE																	
1	PL-005315740993				ml	16	14.4	14	ZAS	ZAS	ZAS	30	28.8	19.6	22.7	21.2	25.3
	KSIĘŻNA		lak. 2	dd. 168	ks	1004	823	790				598	299	3108	566	0	2228
	1	0	4	3	%udz.	6.01	2.00	1.67				3.31	3.18	21.68	5.86		29.91
2	PL-005315740955				ml	30	34	29.2	28.8	22.7	24.4	20.8	20	14.8	ZAS	ZAS	ZAS
	MRÓWKA		lak. 2	dd. 294	ks	87	120	76	26	371	759	1754	2343	2205			
	4	1	1	3	%udz.	0.98	0.69	0.33	0.22	1.31	4.44	6.73	17.31	11.62			
3	PL-005167166002				ml	15	16.4	14	14	15.2	ZAS	ZAS	ZAS	ZAS	33.2	31.6	21.4
	JAKA		lak. 5	dd. 73	ks	74	237	2275	122	213				1052	946	1789	
	4	0	1	3	%udz.	0.42	0.66	4.81	0.49	0.50				15.92	31.91		20.31
4	PL-005141142435				ml	27.6	32.8	20	27.2	25.1	22.8	22.8	22	19.4	7	ZAS	ZAS
	SAMANTA		lak. 4	dd. 397	ks	2758	1380	2252	1664	3054	1608	2552	969	618	729		
	0	0	3	7	%udz.	28.48	7.65	6.80	13.02	11.91	8.78	10.73	7.87	4.27	2.33		
5	PL-005048085262				ml	38	40.8	33.6	26	40	22	19.2	20.8	13.1	14.4	9.8	8.2
	ŁATKA		lak. 8	dd. 362	ks	285	2732	661	307	2532	1000	795	696	0	340	610	649
	1	2	6	2	%udz.	0.4.05	18.85	3.35	2.30	15.74	5.27	2.81	5.35		2.23	6.38	2.82

Rozwikłanie problemu staje się prostsze gdy przeanalizujemy raport SOMATYKA (RW-8) i procent udziału komórek somatycznych.

Okazuje się, że tylko 2 krowy (KSIĘŻNA i JAKA) w ponad 50% wpływają na liczbę komórek somatycznych w zbiorniku!

Przykład Nr 2 jest szczególnie interesujący ponieważ pokazuje bowiem, jak niezbędna jest szczegółowa analiza wyników oceny wartości użytkowej bydła pod kątem komórek somatycznych, mimo pozornie niskiej przeciętnej zawartości komórek w mleku zbiorczym.

MASTITIS **PODSUMOWANIE**

Wszystkie opisane wcześniej działania w żadnym stopniu nie zastąpią profilaktyki! Mają być jedynie jej stałym elementem.

Niezależnie od analizowania wyników oceny na RAPORTACH WYNIKOWYCH lub w programie SOL STADO ONLINE, pamiętajmy, że najważniejsze to:

PRAWIDŁOWA ORGANIZACJA I WYKONANIE DOJU, w tym:

- przestawienie krów chorych tak, aby były dojone na końcu;

HIGIENA WYMION I POZYSKIWANIA MLEKA, min.:

- stosowanie w trakcie doju rękawiczek lateksowych;
- stosowanie jednorazowych ręczników do mycia wymion;
- stosowanie preparatów do mycia wymion i do zasklepiania strzyków po doju;
- dezynfekcja strzyków przed i po udoju;

DBAŁOŚĆ O WŁAŚCIWY STAN URZĄDZEŃ UDOJOWYCH, w tym najważniejsze:

- sprawdzanie podciśnienia w aparatach udojowych;
- dostosowanie kolektorów do poziomu wydajności stada;
- przegląd i okresowa wymiana gum strzykowych;

ORAZ

- prawidłowe zbilansowanie żywienia;
- okresowe badanie mleka pod kątem mikrobiologii mleka i poznania antybiotykowrażliwości izolowanych bakterii;
- rozsądne stosowanie antybiotyków w zaszuszeniu krów;
- wykonywanie TOK u krów podejrzanych o infekcję;
- zapewnienie odpowiedniej opieki weterynaryjnej;
- zapewnienie właściwej wymiany powietrza w oborze;
- odchów jałówek w warunkach zapewniających czyste, zdrowe środowisko.

Zapalenia wymion generują koszty, ale nie tylko patogeny wpływają bezpośrednio na ich występowanie. Jest to składowa wielu czynników, w których poznaniu i ograniczeniu pomoże współpraca z doradcą ogólnym PFHBiPM.

DORADCY OGÓLNI

BYDGOSZCZ

kujawsko-pomorskie, pomorskie,
zachodniopomorskie, warmińsko-mazurskie

ANNA STRZYŻEWSKA

tel. 602-790-418

e-mail: a.strzyzewska@bydgoszcz.pfhb.pl

zachodniopomorskie, pomorskie,
kujawsko-pomorskie, warmińsko-mazurskie

MICHAŁ SZYŁO

tel. 604-988-746

e-mail: m.szylo@koszalin.pfhb.pl

pomorskie, kujawsko-pomorskie,
zachodniopomorskie, warmińsko-mazurskie

ALICJA SZULTKA

tel. 696-493-111

e-mail: a.szultka@gdansk.pfhb.pl

warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie,
pomorskie, zachodniopomorskie

ROMAN WASYL CZYSZYN

tel. 696-493-115

e-mail: r.wasylczyszyn@olsztyn.pfhb.pl

PARZIEW

mazowieckie

MAREK HEDA

tel. 602-497-931

e-mail: m.heda@parzniew.pfhb.pl

mazowieckie

JAROSŁAW WALCZAK

tel. 696-493-140

e-mail: j.walczak@parzniew.pfhb.pl

podlaskie

SYLWIA MUCHARSKA

tel. 696-493-154

e-mail: s.mucharska@bialystok.pfhb.pl

podlaskie

MARIUSZ IDŹKOWSKI

tel. 696-493-156

e-mail: m.idzkowski@bialystok.pfhb.pl

lubelskie, małopolskie, podkarpackie

ROBERT BOROWSKI

tel. 668-134-655

e-mail: r.borowski@lublin.pfhb.pl

łódzkie, świętokrzyskie

SŁAWOMIR STANEK

tel. 668-131-102

e-mail: s.stanek@lodz.pfhb.pl

POZNAŃ

wielkopolskie

ANETA NENEMAN

tel. 664-317-076

e-mail: a.neneman@poznan.pfhb.pl

lubuskie, wielkopolskie

ADAM BOROWSKI

tel. 698-628-051

e-mail: a.borowski@poznan.pfhb.pl

dolnośląskie, opolskie, śląskie

RYSZARD SZULC

tel. 696-493-233

e-mail: r.szulc@opole.pfhb.pl

wielkopolskie

MARCIN ZWOLIŃSKI

tel. 606-768-972

e-mail: m.zwolinski@poznan.pfhb.pl

ul. Żurawia 22
00-515 Warszawa
tel. 22 502-33-43

www.pfhb.pl